

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA ZDROWIA**

z dnia 29 października 2003 r.

**W SPRAWIE WYKAZU DZIEDZIN PIEŁĘGNIARSTWA ORAZ
DZIEDZIN MAJĄCYCH ZASTOSOWANIE W OCHRONIE
ZDROWIA, W KTÓRYCH MOŻE BYĆ PROWADZONA
SPECJALIZACJA I KURSY KWALIFIKACYJNE, ORAZ
RAMOWYCH PROGRAMÓW SPECJALIZACJI DLA
PIEŁĘGNIAREK I POŁOŻNYCH**

(Dz. U. Nr 197, poz. 1922)

- Wyciąg -

ZAŁĄCZNIK Nr 8

**RAMOWY PROGRAM BLOKU SPECJALISTYCZNEGO
SPECJALIZACJI W DZIEDZINIE PIEŁĘGNIARSTWA
NEFROLOGICZNEGO DLA PIEŁĘGNIAREK**

I. Cel kształcenia:

1. Wszechstronne, specjalistyczne przygotowanie pielęgniarek do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentami w poradniach nefrologicznych, oddziałach nefrologii, stacjach dializ, ośrodkach transplantacji, zdolnych do prowadzenia, nadzorowania i ciągłego modyfikowania procesu pielęgnowania dostosowanego do indywidualnych potrzeb chorego.

2. Przygotowanie specjalistów do roli doradcy i konsultanta zespołu pielęgniarskiego w rozwiązywaniu trudnych problemów pielęgnacyjnych, uczestnictwa w procesie adaptacji społeczno-zawodowej pielęgniarek podejmujących pracę w oddziałach nefrologii i dializoterapii.

II. Czas trwania specjalizacji

1. Łączna liczba godzin wynosi 1.030 godzin dydaktycznych.
2. Łączna liczba godzin bloku ogólnozawodowego wynosi 330 godzin.

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek

3. Łączna liczba godzin w bloku specjalistycznym wynosi 700 godzin, w tym: część teoretyczna 315 godzin, część praktyczna 385 godzin.

III. Wykaz umiejętności będących przedmiotem kształcenia

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

1. Scharakteryzować tendencje i kierunki rozwoju pielęgniarstwa nefrologicznego.
2. Oceniać stan zdrowia pacjenta.
3. Formułować diagnozę pielęgniarstwa.
4. Planować opiekę pielęgniarstwa nad pacjentem i jego rodziną.
5. Dobierać metody postępowania pielęgniarstwa indywidualnie do potrzeb pacjenta.
6. Realizować świadczenia pielęgnacyjne według przyjętych standardów.
7. Oceniać jakość opieki pielęgniarstwa nad pacjentem.
8. Oceniać skuteczność podjętych działań.
9. Opracować procedury postępowania pielęgnacyjnego.
10. Opracować standardy praktyki zawodowej.
11. Realizować prewencyjne programy edukacji zdrowotnej.
12. Podjąć samodzielnie lub współpracować w badaniach mających na celu podnoszenie jakości świadczeń w opiece nad pacjentem nefrologicznym.
13. Przygotować pacjentów leczonych nerkozastępczo i ich rodziny do korzystania z różnych form pomocy instytucjonalnej i pozainstytucjonalnej.
14. Doradzać pacjentowi i jego rodzinie w zakresie prowadzenia samoopieki oraz sposobów rozwiązywania problemów.
15. Koordynować prace zespołu interdyscyplinarnego.
16. Formułować cele opieki nad pacjentem w różnych sytuacjach zdrowotnych i społecznych.
17. Opracować i realizować programy edukacyjne dla pacjentów i ich rodzin.
18. Przygotowywać pacjenta do badań diagnostycznych.
19. Skutecznie i bezpiecznie przeprowadzać wszystkie formy dializy.
20. Koordynować działania w kierunku zapobiegania zakażeniom wewnątrzszpitalnym i szpitalnym.
21. Wspierać pacjenta i jego rodzinę.
22. Mobilizować pacjenta do świadomego udziału w procesie leczniczo-pielęgnacyjnym.

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

23. Dobierać indywidualnie i stosować właściwe techniki kontaktu terapeutycznego.

24. Przekonać pacjenta do konieczności stosowania leczenia dietetycznego oraz doradzić w tym zakresie.

25. Współpracować z osobami i instytucjami wspierającymi leczenie nerkozastępcze.

26. Promować zachowania prozdrowotne i styl życia wspierający zdrowie.

27. Przygotować pacjenta i jego rodzinę do przeszczepu.

28. Pielęgnować pacjenta przed i po zabiegu operacyjnym.

29. Prowadzić rehabilitację przyłóżkową i współuczestniczyć w rehabilitacji realizowanej przez zespół interdyscyplinarny.

30. Planować i prowadzić doskonalenie zawodowe pielęgniarek.

31. Planować własny rozwój zawodowy.

IV. Plan nauczania

Lp.	MODUŁ	Teoria - liczba godzin	STAŻ		Łączna liczba godzin
			placówka	liczba godzi n	
I	Zaawansowana praktyka specjalistyczna	45	-	-	45
II	Postępowanie zachowawcze w schorzeniach nerek	75	Oddział nefrologii	70	145
III	Hemodializa i inne techniki oczyszczania pozaustrojowego	60	Oddział hemodializ	105	165
IV	Dializa otrzewnowa	60	Oddział dializ otrzewnowych	105	165

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek

V	Transplantacja nerek	30	Oddział transplantacji	70	100
VI	Specyfika opieki nefrologicznej nad dzieckiem	45	Pediatryczny oddział dializ	35	80
Łączna liczba godzin		315		385	700

V. Program nauczania

MODUŁ I. ZAAWANSOWANA PRAKTYKA SPECJALISTYCZNA

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do pełnienia roli lidera w zakresie opieki nefrologicznej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować cele, zadania i strukturę ośrodków toksykologicznych oraz transplantacyjnych;
- 2) rozpoznawać problemy etyczno-deontologiczne występujące w pracy pielęgniarki nefrologicznej;
- 3) omówić zasady sanitarno-epidemiologiczne;
- 4) dokonać oceny stanu zdrowia pacjenta, z uwzględnieniem funkcji układów i stanu psychicznego;
- 5) prowadzić proces pielęgnowania;
- 6) doradzić środki i metody postępowania pielęgniarstwa, kierując się indywidualnymi potrzebami pacjenta;
- 7) doradzić sposoby rozwiązywania problemów;
- 8) wykorzystać modele pielęgnowania w praktyce zawodowej pielęgniarki;
- 9) opracować i wdrażać standardy opieki pielęgniarstwa;
- 10) analizować, oceniać i weryfikować standardy opieki pielęgniarstwa w nefrologii i dializoterapii;
- 11) oceniać jakość opieki pielęgniarstwa;
- 12) opracować programy promocyjne, profilaktyczne, terapeutyczne w zależności od potrzeb środowiska;
- 13) organizować i kierować samokształceniem pielęgniarek;
- 14) planować własny rozwój zawodowy.

3. Treści nauczania:

- 1) organizacja opieki pielęgniarskiej w nefrologii i dializoterapii;
- 2) cele, zadania i struktura organizacyjna ośrodków toksykologicznych i transplantologicznych, współpraca w zespole terapeutycznym;
- 3) problemy etyczno-deontologiczne w pracy pielęgniarki nefrologicznej;
- 4) koszty leczenia nerkozastępczego;
- 5) zasady sanitarno-epidemiologiczne ośrodków toksykologicznych i ośrodków transplantologicznych;
- 6) ocena i wsparcie pacjentów i ich rodzin w sytuacjach trudnych;
- 7) stany zagrożenia życia - działania pielęgnacyjno-terapeutyczne;
- 8) opracowanie standardów opieki pielęgniarskiej, budowanie standardów, ocena i analiza standardów, modyfikowanie standardów, ocena jakości opieki pielęgniarskiej w nefrologii i dializoterapii;
- 9) programy prewencyjne w zakresie nadciśnienia i infekcji układu moczowego;
- 10) programy edukacyjne pacjenta dializowanego;
- 11) teorie pielęgnowania w opiece nad pacjentem nefrologicznym;
- 12) proces pielęgnowania w praktyce, formułowanie diagnozy pielęgnarskiej;
- 13) edukacja pielęgniarek w okresie adaptacji zawodowej;
- 14) kierunki rozwoju pielęgniarstwa nefrologicznego;
- 15) stowarzyszenia profesjonalne.

MODUŁ II POSTĘPOWANIE ZACHOWAWCZE W SCHORZENIACH NEREK

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentem ze schorzeniami nerek leczonym zachowawczo i do udziału w programach edukacji zdrowotnej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) omówić nowoczesne metody badań diagnostycznych stosowanych w chorobach nerek;
- 2) scharakteryzować objawy i skutki ostrej i przewlekłej niewydolności nerek;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

- 3) rozpoznawać zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej, kwasowo-zasadowej, wapniowo-fosforowej, niedokrwistości na podstawie objawów klinicznych i badań laboratoryjnych;
- 4) ustalać dietę w poszczególnych etapach przewlekłej niewydolności nerek;
- 5) aktywnie uczestniczyć w programach edukacyjnych mających na celu zapobieganie występowaniu chorób nerek;
- 6) określić metody rozwiązywania problemów pielęgnacyjnych pacjenta;
- 7) dobrać metody edukacji do indywidualnych potrzeb pacjenta z chorobami nerek;
- 8) ocenić ograniczenia fizyczne, psychiczne i społeczne w przewlekłych chorobach nerek i ich wpływ na pacjenta i jego rodzinę;
- 9) rozpoznać potrzeby pacjenta, dostosować model opieki pielęgnacyjnej do stanu pacjenta, zapobiegać powikłaniom;
- 10) udzielać wsparcia pacjentowi i jego rodzinie;
- 11) scharakteryzować kryteria i uczestniczyć w kwalifikacji pacjentów do różnych metod leczenia nerkozastępczego;
- 12) doradzić i pomóc pacjentowi w wyborze najefektywniejszej samoopieki;
- 13) realizować świadczenia pielęgnacyjne według przyjętych standardów;
- 14) koordynować prace zespołu terapeutycznego.

3. Treści nauczania:

- 1) nowoczesne metody diagnostyczne:
 - a) badania histopatologiczne,
 - b) cystografia,
 - c) badania obrazowe, cystoskopia, badanie ultrasonograficzne, tomografia komputerowa, rezonans magnetyczny, arteriografia substytucyjna;
- 2) ostra niewydolność nerek:
 - a) objawy i skutki ogólnoustrojowe,
 - b) monitorowanie stanu pacjenta,
 - c) zasady prowadzenia bilansu wodno-elektrolitowego,
 - d) leczenie farmakologiczne,
 - e) wskazania do leczenia nerkozastępczego w stanie ostrej niewydolności nerek;
- 3) przewlekła niewydolność nerek:
 - a) fazy niewydolności,

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

- b) objawy zaburzeń funkcji nerek i konsekwencje ogólnoustrojowe,
 - c) zaburzenia gospodarki wodno-elektrolitowej, kwasowo-zasadowej, wapniowo-fosforanowej, niedokrwistość,
 - d) żywienie w poszczególnych etapach przewlekłej niewydolności nerek,
 - e) leczenie farmakologiczne,
 - f) klasyfikacja pacjentów do leczenia nerkozastępczego,
 - g) możliwości i ograniczenia leczenia zachowawczego;
- 4) poradnictwo w zakresie przygotowania pacjenta, jego rodziny i środowiska do leczenia nerkozastępczego;
- 5) rola pielęgniarki w koordynacji działań zespołu terapeutycznego;
- 6) problemy psychologiczne, społeczne pacjentów przygotowywanych do leczenia nerkozastępczego.

**MODUŁ III. HEMODIALIZA I INNE TECHNIKI
OCZYSZCZANIA POZAUSTROJOWEGO**

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania wszechstronnej, indywidualnej opieki nad pacjentem leczonym różnymi metodami hemodializ (hemofiltracja, hemodiafiltracja, hemoperfuzja, plazmafereza).

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować zasady organizacji opieki nad pacjentem dializowanym;
- 2) przedstawić zasady współpracy oddziału dializ z oddziałem nefrologicznym, intensywnej terapii, ośrodkami transplantacyjnymi;
- 3) koordynować działanie zespołu terapeutycznego (lekarz, dietetyk, psycholog, konsultanci innych specjalności) w celu dostosowania opieki do potrzeb pacjenta;
- 4) prowadzić działalność edukacyjną pacjentów;
- 5) wykonywać sprawnie i skutecznie zabiegi: hemodializy, hemofiltracji, plazmaferezy, hemoperfuzji;
- 6) wskazać sposoby oceny skuteczności dializy;
- 7) scharakteryzować ostre i późne powikłania hemodializy;
- 8) rozpoznać sytuację zagrożenia życia, zapobiegać powikłaniom;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

- 9) planować dietę chorych dializowanych;
- 10) określić potrzeby pacjenta hemodializowanego i zaplanować indywidualną, długoterminową opiekę;
- 11) scharakteryzować środki dezynfekcyjne używane w stacji dializ;
- 12) koordynować działania mające na celu zapobieganie zakażeniom krwiopochodnym w stacji dializ;
- 13) opracować i wdrożyć standardy opieki pielęgniarskiej w celu podnoszenia jej jakości;
- 14) zastosować podstawowe zasady psychoterapii podtrzymującej.

3. Treści nauczania:

- 1) biofizyka i biochemia hemodializ;
- 2) wskazania i przeciwwskazania do zabiegu hemodializy (HD) - możliwości przeprowadzenia zabiegu;
- 3) budowa dializatora, błony dializacyjne i ich zastosowanie;
- 4) techniki stosowane w hemodializie (dializa sekwencyjna, modelowanie sodu i odwodnienia dializy "High-Flux", hemodiafiltracja on-Line);
- 5) zabieg dializy:
 - a) przygotowanie aparatu i dializatora,
 - b) prowadzenie, nadzorowanie i dokumentowanie zabiegu,
 - c) rodzaje antykoagulacji,
 - d) dializa w trybie "ostrym",
 - e) dializa w programie przewlekłym,
 - f) dializa ze względów toksykologicznych,
 - g) przygotowanie pacjenta fizyczne i psychiczne,
 - h) skuteczność leczenia hemodializą;
- 6) ostre powikłania hemodializy;
- 7) późne powikłania hemodializy;
- 8) ocena efektywności hemodializy, stan kliniczny pacjenta, interpretacja badań laboratoryjnych, modelowanie kinetyczne;
- 9) leczenie farmakologiczne chorych hemodializowanych;
- 10) planowanie diety chorych dializowanych;
- 11) środki dezynfekcyjne używane w stacji dializ (stacja uzdatniania wody, sterylizacja aparatów, reutilizacja dializatorów, dezynfekcja narzędzi, sprzętu, powierzchni);
- 12) koordynacja działań w zakresie zapobiegania zakażeniom krwiopochodnym wśród pacjentów i personelu w stacji dializ;
- 13) psychologiczne, socjalne, społeczne problemy chorych objętych przewlekłym programem hemodializ;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

- 14) edukacja pacjentów leczonych hemodializą;
- 15) podstawy psychoterapii w leczeniu nerkozastępczym;
- 16) organizacja pracy i wyposażenie oddziału hemodializ -
specyfika pracy pielęgniarek;
- 17) standardy opieki pielęgniarskiej w leczeniu
nerkozastępczym.

MODUŁ IV. DIALIZA OTRZEWNOWA

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do prowadzenia różnych form dializy otrzewnowej oraz rozpoznawanie indywidualnych potrzeb pacjenta dializowanego, zaplanowanie holistycznej opieki krótko- i długoterminowej.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) zaplanować i bezpiecznie przeprowadzić dializę otrzewnową zgodnie z indywidualnymi potrzebami pacjenta;
- 2) omówić różne techniki leczenia dializami otrzewnowymi oraz kliniczne wskazania i przeciwwskazania do stosowania tej formy leczenia;
- 3) aktywnie uczestniczyć w kwalifikacji pacjentów do różnych form dializy otrzewnowej;
- 4) wymienić i omówić skład płynu stosowanego do dializy otrzewnowej;
- 5) ocenić wydolność błony otrzewnowej;
- 6) rozpoznać fizyczne, psychiczne, socjalne potrzeby pacjenta oraz zaplanować indywidualną opiekę nad pacjentem dializowanym otrzewnowo;
- 7) scharakteryzować zasady zapobiegania infekcjom cewnika, otrzewnej;
- 8) udzielić wsparcia pacjentowi i jego rodzinie;
- 9) prowadzić czynne poradnictwo dla pacjentów dializowanych;
- 10) koordynować i modyfikować dietę pacjentów dializowanych;
- 11) koordynować pracę zespołu terapeutycznego;
- 12) określać możliwości pacjenta i jego rodziny w zakresie rozpoznawania powikłań i podejmowania stosownych działań.

3. Treści nauczania:

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek

- 1) wskazania i przeciwwskazania do leczenia dializami otrzewnowymi;
- 2) rola pielęgniarki w kwalifikacji pacjentów do różnych form leczenia dializami otrzewnowymi;
- 3) rodzaje dializy otrzewnowej - dobór metody, dawki dializy;
- 4) dostęp do dializy otrzewnowej - metody implantacji cewników;
- 5) skład płynu do dializy otrzewnowej;
- 6) ocena wydolności błony otrzewnej;
- 7) powikłania infekcyjne - leczenie;
- 8) pielęgnacja chorego z zapaleniem otrzewnej;
- 9) chorzy z cukrzycą dializowani otrzewnowo;
- 10) monitorowanie diety chorych dializowanych otrzewnowo;
- 11) psychologiczne, socjalne i społeczne problemy pacjentów dializowanych otrzewnowo;
- 12) opieka nad pacjentem dializowanym otrzewnowo w domu i w szpitalu;
- 13) program edukacji pacjenta dializowanego w domu;
- 14) udział pielęgniarki w przygotowaniu warunków domowych do leczenia dializami domowymi;
- 15) ocena możliwości dializowania otrzewnowego w domu.

MODUŁ V. TRANSPLANTACJA NEREK

1. Cel modułu

Przygotowanie pielęgniarki do sprawowania profesjonalnej opieki nad pacjentem przed i po zabiegu transplantacji nerki.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować etyczno-prawne aspekty transplantacji nerek;
- 2) scharakteryzować strukturę i zasady współpracy stacji dializ z ośrodkami transplantologii;
- 3) określić zasady kwalifikacji pacjentów do transplantacji nerek;
- 4) przygotować pacjentów (i rodzinę w przypadku dawcy rodzinnego) do przeszczepu;
- 5) zastosować wiedzę o leczeniu immunosupresyjnym w opiece nad pacjentem;
- 6) określić potrzeby pacjenta po przeszczepie i zapewnić mu pełną opiekę w zależności od indywidualnych potrzeb;
- 7) zaplanować opiekę nad pacjentem przed i po operacji;

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

- 8) podejmować działania mające na celu zapobieganie powikłaniom infekcyjnym;
- 9) modyfikować dietę pacjentów po przeszczepie nerek;
- 10) udzielać wsparcia pacjentowi i jego rodzinie w okresie przed i po transplantacji.

3. Treści nauczania:

- 1) problemy etyczno-prawne związane z przeszczepianiem narządów;
- 2) wskazania i przeciwwskazania do przeszczepu nerki;
- 3) kwalifikacja potencjalnego dawcy narządu, dawca rodzinny, pobieranie narządu ze zwłok;
- 4) zasady typowania tkankowego;
- 5) udział pielęgniarki w psychicznym i fizycznym przygotowaniu pacjenta do zabiegu przeszczepu nerki;
- 6) przeszczep nerki - aspekt chirurgiczny;
- 7) opieka pielęgniarska nad pacjentem leczonym immunosupresyjnie;
- 8) powikłania chirurgiczne, powikłania infekcyjne, odrzucanie przeszczepionej nerki, nawrót choroby pierwotnej w nerce przeszczepionej;
- 9) żywienie chorych po przeszczepie;
- 10) opieka nad pacjentem po przeszczepie nerki, okres pooperacyjny wczesny, opieka w poradni nefrologicznej.

**MODUŁ VI. SPECYFIKA OPIEKI NEFROLOGICZNEJ NAD
DZIECKIEM**

1. Cel modułu

Wszechstronne przygotowanie pielęgniarki do sprawowania opieki nad dziećmi w przedziale od 0 do 16 lat, poddanymi różnym formom leczenia nerkozastępczego.

2. Wykaz umiejętności wynikowych

W wyniku realizacji treści nauczania pielęgniarka powinna:

- 1) scharakteryzować objawy i przebieg chorób nerek u dzieci;
- 2) dokonać oceny zaburzeń czynnościowych i rozwojowych u dzieci w przebiegu przewlekłej choroby;
- 3) ocenić następstwa psychospołeczne niewydolności nerek u dziecka;

Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek

- 4) dokonać oceny przystosowania dziecka i jego rodziny do choroby;
- 5) dobrać najlepszy dla dziecka sposób przygotowania do badań diagnostycznych;
- 6) dokonać oceny sposobu odżywiania i pomóc w zaplanowaniu diety właściwej dla danego okresu rozwojowego i etapu choroby;
- 7) świadczyć kompletną i bezpieczną terapię nerkozastępczą (hemodializy, dializy otrzewnowe) w każdym przedziale wiekowym według przyjętych standardów;
- 8) nawiązać prawidłowe relacje z dzieckiem i rodziną na każdym etapie procesu leczenia;
- 9) dobrać i zastosować odpowiednie metody i techniki kontaktu terapeutycznego;
- 10) przygotować rodziców lub, jeżeli to możliwe, dziecko do samoopieki w stopniu dostosowanym do jego rozwoju psychicznego i fizycznego;
- 11) stymulować rozwój dziecka na miarę jego możliwości;
- 12) wskazać i uruchomić różne formy wsparcia dla rodziców.

3. Treści nauczania:

- 1) choroby nerek u dzieci;
- 2) wpływ przewlekłej choroby nerek na rozwój psychiczny, fizyczny i emocjonalny dziecka;
- 3) problem opieki nad dziećmi objętymi programem leczenia nerkozastępczego;
- 4) przygotowanie dziecka do badań diagnostycznych;
- 5) techniczne aspekty hemodializy i dializy otrzewnowej u dzieci;
- 6) leczenie dietetyczne;
- 7) psychologiczne aspekty przewlekłej terapii nerkozastępczej u dzieci;
- 8) rola rodziny, szkoły, rówieśników w procesie leczenia dziecka dializowanego;
- 9) organizacja opieki nad dzieckiem dializowanym oraz formy wsparcia;
- 10) organizacja pracy w pediatrycznej stacji dializ;
- 11) zadania pielęgniarki na oddziale dializ dla dzieci.

VI. Kwalifikacje kadry dydaktycznej

1. Organizator kształcenia zapewnia w przedmiotowej dziedzinie kształcenia wykładowców posiadających:

**Kształcenie Podyplomowe – Specjalizacja – Program Specjalizacji
w Dziedzinie Pielęgniarstwa Nefrologicznego dla Pielęgniarek**

- 1) tytuł naukowy profesora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 2) stopień naukowy doktora habilitowanego w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów;
- 3) stopień naukowy doktora w dziedzinie odpowiadającej tematyce wykładów.

2. Wykładowcami mogą być osoby mające nie mniej niż pięcioletni staż zawodowy w dziedzinie będącej przedmiotem specjalizacji, doświadczenie dydaktyczne oraz spełniają co najmniej jeden z warunków:

- 1) posiadają tytuł zawodowy magistra pielęgniarstwa;
- 2) posiadają tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa nefrologicznego;
- 3) posiadają specjalizację lekarską w dziedzinie medycyny odpowiadającą dziedzinie pielęgniarstwa będącej przedmiotem specjalizacji;
- 4) posiadają ukończone studia wyższe na kierunku mającym zastosowanie w ochronie zdrowia lub inne kwalifikacje niezbędne do realizacji wybranych zagadnień.